

DE WITTE EN DE NEST

Een volks toneelspel in drie bedrijven,
gebaseerd op de figuren uit de boeken van Ernest Claes

door

HUGO RENAERTS

TONEELFONDS J. JANSSENS B.V.

Tel: 03 366 44 00

E-mail: info@toneelfonds.be

Website: www.toneelfonds.be

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **DE WITTE EN DE NEST** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties, Facebook en eventuele andere publicaties de volledige titel(s) en naam van de oorspronkelijke auteur: **HUGO RENAERTS** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van Toneelfonds J. Janssens bv.

Wettelijk depot 2024/0220/038
ISBN 9789038517605

Copyright: © 2024 Toneelfonds J. Janssens bv

www.toneelfonds.be
info@toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (YouTube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van TONEELFONDS JANSSENS te Antwerpen.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van TONEELFONDS JANSSENS te Antwerpen.

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel
www.sabam.be

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagformulier dat, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoeringen) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes. Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Aanvraag vergunning tot opvoering en Her-opvoering:

Aankoop van minimaal 15 tekstboekjes bij de uitgever.

Aanvraag en betaling opvoeringsrechten

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, Lees de voorwaarden op www.sabam.be.

Algemene voorwaarden zie www.toneelfonds.be.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

Voor Nederland wende men zich tot:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau

Valeriaanstraat 13

1562 RP Krommenie

www.stichtingbredero.nl

PERSONAGES

(23 spelers + evt. figuratie)

STRAATZANGER

De jongens:

DE WITTE, Ludovicus Verheyden

FOMPE, heeft altijd honger

MAURISKE, wordt altijd genegeerd

KROL, heel enthousiast

PETIK, heel rustig

DABBE, vieze jongen

MOEL, wat verlegen

TJEEF, stottert

Nog meerdere jongens die geen tekst hebben is altijd mogelijk

Om in het begin de jongens duidelijk van elkaar te onderscheiden is niet alleen hun persoonlijkheid belangrijk, maar ook hun duidelijk van elkaar te onderscheiden kledij (hemd en broek).

De meisjes (geen speciale karakters):

ROSALIEN, zuster van Krol

KATRIJN, van de notaris

STEFANIEKE, van de bakker

LIZA, van boer Coene

MARIEKE, van Jef leirs

Nog meer meisjes die geen tekst hebben is altijd mogelijk. Eventueel nog meerdere acteurs en actrices die geen tekst hebben

NEST, Ernest Claes

HEINKE, broer van de Witte

NIS, broer van de Witte

MOE MARIE, de moeder van de Witte

VA SUS, de vader van de Witte

PASTOOR MUNTE

BOER COENE

GARDE DRIES, met grote snor

MEESTER VAN DEN HEUVEL, met brilletje

EEN PELGRIM, wat ouder, slordig gekleed

DECOR

Staat aan het begin van elk bedrijf aangegeven.

INTRODUCTIE

ZANGER: *(begeleidt zichzelf (of wordt begeleid) door accordeon)*

Kom mensen, laat u nu door mij eens meevoeren
Ik zing toch een lied dat u erg zal ontroeren
We maken een sprong, een eeuw gaan we terug
Dat is niet zo ver, op toneel gaat dat vlug
We komen terecht in de tijd van een Klaas.
Ik weet wat ge denkt: ha, dat is Sinterklaas
Nee, niet over Sinter, maar over Ernest
Die Claes, en die kennen we allemaal best

Refrein:

We komen in Zichem, dat dorp van plezier
En ziet eens, die jongen, wie hebben we hier?
Da's zeker De Witte, we kennen hem best
De held uit het boek van Claes, onze Ernest.

Kom mensen, laat mij u dat boek eens verhalen
Het is toch gelezen in allerlei talen
We maken een sprong, honderd jaar ongeveer
We komen in Zichem, en dat is niet zo ver
De mannen die hielden wel van een glas bier
Het waren, dat weet ge, mannen van plezier
En Zichem was boven. Dat zongen ze luid
Hier leefde De Witte, die speelse schavuit

Refrein:

Kom mensen, we gaan in dien tijd eens rondkijken
'k zing over 't volk, en heel rap zal blijken
Ze zijn heel bekend, en dat door teevee
Maar nu neem ik u naar dat dor-re-pje mee.
We zien mensen die ge beslist nog wel kent

Wie kent niet De Witte, die is heel bekend
Dat danken we aan onze Claes, ja, Ernest
Die Claes en die kennen we allemaal best

Refrein:

(Dries, de garde komt op, fiets aan de hand of fietsend. In dat laatste geval stapt hij af.)

GARDE: Awel, meneer, wat doet gij hier?

ZANGER: Ik zing een liedje over de Witte van Zichem

GARDE: Over dien bengel? Awel, merci, en wat hebt ge d'er allemaal over te vertellen?

ZANGER: Wel, garde, de Witte hé, dat wordt nog eens de bekendste inwoner van Zichem.

GARDE: Daar twijfel ik niet aan. Die kwajongen komt nog in de gazet... voordat hij in de gevangenis komt. Als hij zo verder gaat... awel merci.

ZANGER: Nee, zo erg zal het niet worden, garde. Hij wordt zelfs heel populair. En dat door een boek van Ernest Claes.

GARDE: Welke klaas?

ZANGER: Ernest Claes, een heel bekende Vlaamse schrijver.

GARDE: Ik ken er hier maar ene. Een van die kinderen van boer Petrus en Marie. Die zijn met negen thuis en ik geloof dat er een bij is die Nest heet, ja. Maar dat is geen schrijver. Die is gaan studeren in Leuven.

ZANGER: Dat is hem. Maar hij zal beroemd worden als schrijver.

GARDE: De Nest nen beroemde schrijver? Awel merci. En hoe weet gij dat? Die Nest moet nu... 17 of 18 jaar zijn, schat ik.

ZANGER: Ja, dat klopt.

GARDE: In ieder geval, hebt gij een vergunning om hier muziek te maken en te zingen?

ZANGER: Daar hebt ge toch geen vergunning voor nodig. Of wel?

GARDE: Zeker weet ik het niet. Ik zal het eens aan de burgemeester moeten vragen. En mag ik uw veloplaat eens zien.

ZANGER: Mijn veloplaat? Maar ik ben te voet, niet met de velo.

GARDE: *(kijkt)* Nu ge 't zegt. Ja, g' Hebt gelijk. Allee, voor ene keer zal ik het zo laten. Maar maakt dat g'hier weg zijt voordat ik van gedacht verander.

(De zanger zingt het refrein terwijl hij af gaat)

't Was anders een schoon lieke. Maar ja, iedereen weet het. Schoon liekes

duren niet lang. Allee, komaan, Dries, we zullen eens ne keer wat verder gaan snuffelen of alles wel gaat zoals het zou moeten gaan in Zichem. Misschien kan ik Wannes Raps, die stroper eindelijk eens ne keer betrappen op hete daad, zoals wij dat noemen... *(denkt even na)* Stelt u voor, de Nest van Petrus en Marie ne bekende schrijver. Awel merci. Waar haalt die kerel dat uit? Allee, 'k zal eens door 't bos rijden. Misschien da'k deze keer geluk heb en Wannes in de smiezen krijg.

(Hij rijdt af, kruist twee meisjes die naar de andere kant fietsen, kijkt hen na en botst tegen boer Coene, die hem net op tijd tegen houdt bij het stuur.)

COENE: Dedjuu, garde, ziet eens uit waar dat ge rijdt zeg. Wilt ge mij soms in 't gasthuis helpen.

GARDE: Boer Coene, ik had u niet gezien.

COENE: Allee, zo klein ben ik toch niet, hé.

GARDE: Ik verexcuseer me, boer Coene.

COENE: Allee, ge rijdt toch niet naar de rivier, hé?

GARDE: Nee, naar 't bos. Ik probeer Wannes al heel den tijd te pakken te krijgen.

COENE: Ik was daar bij de rivier een wandelingske aan 't doen, maar die gasten maken zoveel lawaai.

GARDE: Zeker weer de Witte met zijn vrienden?

COENE: Natuurlijk. Ze gaan daar altijd zwemmen en ik geloof dat ze weer ambras hadden met die van den overkant. Die Demerbroeken. Daar moet ge toch eens iets aan doen, garde.

GARDE: Ik kan ze toch niet verbieden om ook daar te gaan zwemmen.

COENE: Vandaag of morgen gaat het daar is fameus tegen zitten tussen die twee bendes.

GARDE: Dan kunnen we alleen maar hopen dat die van ons winnen, hé Coene. Allee, 'k rij naar 't bos.

COENE: En ik ga maar eens verder met 't hooi binnen te halen. En al mijn patatten moeten nog opgeraapt worden.

(Ze gaan ieder een andere kant uit..)

Scène 1

(Decor: een wei met wat struiken, indien mogelijk een boomstam. Alles kan worden uitgebreid volgens mogelijkheden en budget. Een landelijk tafereel. Het is altijd mogelijk om op een groot podium op de achtergrond af en toe meer beweging te geven, zonder dat de aandacht wordt afgeleid van wat op het voorplan gezegd wordt. Een boer passeert met een riek, enkele meisjes fietsen voorbij, twee vrouwen met wasmand lopen voorbij... Nest komt op van één kant, de meester van de andere kant. Ze begroeten elkaar uitbundig.)

MEESTER: Zie eens aan. De Nest. Weer efkens terug in 't dorp?

NEST: Ha ja, als ik maar efkens vrij ben, kom ik mijn ouders bezoeken.

MEESTER: En hoe gaan de studies daar in Leuven?

NEST: 't Valt niet mee, meester Van den Heuvel. Maar gelukkig veel in 't Vlaams. In Herentals was dat allemaal in 't Frans.

MEESTER: Dat zult ge wel rap geleerd hebben. Ge waart niet alleen de grootste deugniet van heel Zichem, maar ook mijne beste leerling. Ik heb het dikwijls tegen uw ouders gezegd: die Nest van jullie, daar gaat ge nog van horen, die komt er wel. Dan is het niet meer 'de Nest', maar (*plechtig*) meneer Ernest Claes.

NEST: (*lachend*) Nee, meester Van den Heuvel. Hier in Zichem zal ik altijd de Nest blijven. Voor iedereen. Maar ik ga nu maar naar huis. Ik heb maar vrij tot maandag en daar in Leuven zijn ze heel streng.

MEESTER: We zien mekaar nog wel dees weekend, Nest.

(*Nest af.*)

Ja, raar is dat. Langs den ene kant zo nen echte deugniet, altijd nieuwe schelmenstreken en langs de andere kant zo ne goeie leerling. De beste die ik de laatste tien jaar in mijn klas heb gehad. Dat was wat anders dan de Lewie, die wittekop. Da's nen even grote deugniet dan de Nest, maar die veegt zijn voeten aan studeren. Daar komt helemaal niks van, van dat manneke.

(*De garde komt op met zijn fiets.*)

Ha, de garde. Weer op ronde?

GARDE: Zoals ge ziet, meester Van den Heuvel. Zo'n paar keren per dag laat ik de koeien en de kiekens aan ons Lies over en doe ik mijnen toer. Ik hoop dan dat ik Wannas eens ne keer op 'hete daad' betrap. Maar het is zo precies of hij riekt mij... nooit te zien.

MEESTER: Maar voor de rest is het toch rustig in Zichem, hé. Nooit een probleem.

GARDE: Gelukkig maar. Behalve die bengels, natuurlijk.

MEESTER: Hebben ze weer wat uitgestoken?

GARDE: Ja, hun tong. Awel merci. Ze zijn daar aan 't zwemmen. Ik zei nog dat ze niet zoveel lawaai moeten maken en ze staken hun tong uit.

MEESTER: En daar kunt ge ze natuurlijk geen boete voor geven?

GARDE: Nee. Spijtig genoeg niet.

MEESTER: Ja, altijd maar kwajongensstreken. Wilt ge geloven dat ik ze in de klas nog moeilijk in toom kan houden.

GARDE: Als 't zo voortgaat...

MEESTER: Ik durf er niet aan denken. Waar gaat het naartoe?

GARDE: In mijn geval naar 't dorp. Ik moet van ons Lies efkens langs den beenhouwer. En gij, meester Van den Heuvel?

MEESTER: Och, gewoon een wandelingske maken. Weet ge wat? Ik loop een eindje mee naar 't dorp.

GARDE: Een goed gedacht. Kunnen we onderweg nog wat babbelen.

(Ze gaan af. Van de andere kant gelach van jongens achter de schermen. De Witte komt op, zwaaiend met een zwembroek. Andere jongens volgen hem, allemaal in zwembroek. Er kunnen meer jongens zijn dan de namen die vermeld worden, maar die hebben dan geen tekst, tenzij de regisseur teksten van de anderen gaat uitdelen, wat weinig verschil maakt met het verloop. Ze kijken lachend achterom. Roepen al zingend:)

ALLEN: De Moel verloor zijn zwembroek, de Moel verloor zijn zwembroek.

(Ze lachen, slaan elkaar op de schouder, wijzen naar achter. Moel komt verlegen schuifelend op, naakt, een pet voor zijn kruis houdend.)

MOEL: Allee Witte, geef me m'n zwembroek terug. Ik kan toch zo niet naar huis.

WITTE: *(zwaaiend met de zwembroek)* Kom ze halen.

(Moel probeert naderbij te komen en ondertussen zijn pet voor het kruis houdend. De jongens gooien de zwembroek naar elkaar, ondertussen zingend. Moel probeert ze te pakken, maar slaagt er niet in. De jongens zingen ondertussen:)

JONGENS: De Moel die heeft geen zwembroek aan, de Moel die heeft geen zwembroek.

MOEL: Allee, kom, zo is het wel genoeg geweest. Seffens komt er nog iemand voorbij.

FOMPE: *(wijst achter de coulissen)* Ja, daar komt Stefanieke van den bakker aan. Ze brengt mij altijd een stukske brood, omdat ik altijd honger heb.

MOEL: *(in paniek, zich bukkend)* Waar? Waar?

FOMPE: *(wenkt achter de coulissen)* Hé, Stefanieke, kom rap hier met dat broodje, en hier is ook wat te zien dat ge nog nooit gezien hebt.

MOEL: *(tracht zich zo klein mogelijk te maken)* Zijt ge nu zot.

(Allemaal hard lachen, Moel kijkt in paniek rond.)

WITTE: Roep wat harder, Fompe. Ik denk dat ze u niet gehoord heeft.

FOMPE: *(luid en wenkend)* Hé, Stefanieke... hebt ge al eens goed gezien wat er onder een klak zit? Hier kunt ge dat zien.

MOEL: *(in paniek)* Allee, laat dat.

DABBE: Zal ik ze gaan halen, Moel? *(steekt vinger in de neus en veegt het af aan zijn zwembroek)*

MOEL: *(rondkijkend)* Ge speelt met mijn voeten, ik zie ze niet. Allee, kom, 't heeft nu lang genoeg geduurd. Geef me mijn zwembroek terug.

TJEEF: *(hakkelt)* Maar Moel jongen, ge zijt veel knapper zonder.

WITTE: Ja, die klak staat u beter dan een zwembroek.

PETIK: Veel beter.

MAURICE: We zouden iemand moeten vinden die er een foto van maakt. Een klak als zwembroek, dat wordt de nieuwe mode. Ge wordt nog beroemd, Krol. En ik zou zo zeggen dag...

DABBE: *(onderbreekt hem)* De meester heeft ne Kodak. We kunnen hem gaan vragen om een foto te maken van de Moel in zijn zwemklak.

TJEEF: *(hakkelt)* Ja, misschien komt uw foto dan nog wel in de gazet.

WITTE: Laat uw moeder er een elastiek in naaien en dan kunt ge in 't vervolg met uw klak gaan zwemmen.

MOEL: *(wordt boos)* Zeg, is het nu genoeg geweest met dat zottekensspel. We moeten direct naar huis voor ons middageten.

WITTE: Maar Moel, jongen, we willen u niet tegenhouden. Ge moogt gij naar huis. Maar beleefd zijn als ge binnenkomt en uw klak af doen, hé.

MOEL: *(triest, geeft zich over)* Ik vind het allemaal niet meer zo plezant.

WITTE: Hoe kan dat? Wij lachen ons een kriek. Nietwaar mannen?

(Ze gooien de broek naar elkaar en zingen en dansen wat rond. Dan vallen ze lachend op de grond.)

MOEL: *(bijna wenend)* Allee, kom, geef me nu m'n zwembroek terug.

WITTE: Weet ge wat? Ik wil ze verwisselen.

MOEL: Verwisselen? Voor wat?

WITTE: Voor uw klak.

MOEL: *(na kleine aarzeling)* Ge hebt toch ook een klak?

WITTE: Ja, maar ik vind die van u schoner.

MOEL: Wat moet ik thuis dan zeggen?

WITTE: Awel hé, ge zegt dat er ne struikrover voorbijkwam en die heeft uw klak gestolen.

MAURICE: Ja, ge zoudt kunnen zeggen...

DABBE: *(onderbreekt hem)* Ja, zo ene gelijk in dat gedicht van Boerke Naas.

FOMPE: Met nen doek voor zijne mond.

PETIK: En met ne revolver.

(Ze spelen het na, bedreigen Moel met vinger als revolver.)

WITTE: Oe klak of oe leven!

KROL: We zullen hem een blauw oog slaan, dan is het precies echt een overval geweest.

MOEL: Allee, ja, 't is goed. Ge krijgt mijn klak. Geef me dan nu mijn zwembroek.

WITTE: Eerst uw klak.

FOMPE: Ja, eerst de klak.

MOEL: Eerst de zwembroek.

FOMPE: Ginder loopt Stefanieke van den bakker nog. Zal ik ze roepen? Ze moet me nog altijd da stukske brood komen brengen. Ik sterf van de honger.

MOEL: *(kijkt rond)* Ik zie ze niet. Ge beuzelt.

PETIK: Maar ik kan wel m'n zuster Rosalien halen. We wonen hier vlakbij.

WITTE: Kom op met die klak.

MOEL: Eerst m'n zwembroek.

PETIK: *(begint weg te gaan)* Ik zal Rosalien dan maar eens gaan halen. Maar ge moet beleefd zijn als er een meiske komt en uw klak afdoen.

MOEL: Niet doen! Niet doen!

WITTE: Hier dan, die klak.

MOEL: *(aarzelend, draait zich om)* En dan geeft ge me m'n zwembroek?

WITTE: Natuurlijk.

(Moel gooit zijn klak naar de Witte. Die gooit de zwembroek, Moel trekt ze rap aan. Allen lachen.)

PETIK: Gelukkig. Ik zou ons Rosalien nogal laten verschieten hebben, denk ik.

WITTE: Maar Petik, zoiets mottig kunt ge dat meiske toch niet aandoen.

TJEEF: *(wijzend, hakkelt)* Witte, ik zie daar uw moeder aankomen.

WITTE: Verdomme, g'hebt gelijk. G'hebt me niet gezien, hé mannen.

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneelfonds.be de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

bestellen@toneelfonds.be

03 3664400

**TONEEL
FONDS** **ANSSENS**

Voor de juiste keuze